

Waterlichaam Terra Nova - afkoppelen landbouwgebied

Toelichting op wijziging peilbesluit polder Loenderveen

Inhoud

Inhoud	3
1 Aanleiding en doel	5
2 Huidige situatie	5
2.1 Het gebied	5
2.2 Huidige watersysteem	6
3 De wijziging in het peilbesluit	7
4 Effecten van de peilwijziging	8
4.1 Waterkwantiteit – voldoende water	8
4.2 Waterkwaliteit	8
4.3 Omgeving	9
5 Participatie	10
6 Bijlagen	11

1 Aanleiding en doel

Het KRW waterlichaam Terra Nova voldoet niet aan de ecologische- en kwaliteitseisen. Het landbouwgebied afkoppelen van de plas Terra Nova is noodzakelijk om de waterkwaliteit in de plas te verbeteren. Hiervoor is een gedeeltelijke wijziging van het peilbesluit nodig.

Veenplas Terra Nova heeft de status 'waterlichaam' voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Dit waterlichaam voldoet niet aan de ecologische- en kwaliteitseisen. Het water is te fosfaatrijk en kampt met eutrofiëring. Het afkoppelen van het westelijke landbouwgebied van de plas Terra Nova is één van de maatregelen uit het KRW-programma van waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV).

Voor de KRW-maatregel is een gedeeltelijke wijziging van het peilbesluit nodig. Met deze gedeeltelijke wijziging van het peilbesluit polder Loenderveen legt AGV nieuwe grenzen en peilen rond het westelijke landbouwgebied vast. Doel van de nieuwe begrenzing van het peilgebied is het afkoppelen van het landbouwgebied van de plas, zodat het fosfaatrijke water niet meer in de veenplas Terra Nova terecht komt. Het voedselrijke water uit het landbouwgebied wordt door deze afkoppeling directer naar de Vecht afgevoerd.

Maatregelen t.b.v. de Kaderrichtlijn Water zijn geborgd in het Waterbeheerprogramma AGV 2022-2027. Bij het WBP hoor een KRW-maatregelenpakket voor 41 KRW-waterlichamen. Dit pakket maakt onderdeel uit van het derde Stroomgebiedsbeheersplan voor het stroomgebied van de Rijn (SGBP III). Daarnaast is deze maatregel ook opgenomen in het Natura 2000 beheerplan Oostelijke Vechtplassen van de Provincie Utrecht ter bevordering van habitat H3140 en H3150.

In de bijlage van het WBP staat bij 12.1 het overzicht KRW-maatregelen 2022-2027. Voor het KRW-waterlichaam Terra Nova is hier opgenomen de maatregel 'Afkoppelen westelijke landbouwgebied Terra Nova door directere afwatering naar het gemaal'. Daarnaast staat een beschrijving van alle KRW-lichamen, KRW-doelen en -maatregelen in Nederland in factsheets. Deze zijn in te zien op de landelijke KRW-website: www.waterkwaliteitsportaal.nl

2 Huidige situatie

Terra Nova is een ondiepe veenplas en is onderdeel van het Zuidelijke Vechtplassengebied en de polder Loenderveen. Het huidige peil in Terra Nova is een flexibel peil tussen -1.25 en -1.35 mNAP. In het huidige watersysteem watert het oppervlaktewater van Terra Nova af via stuw Terra Nova richting polder Loenderveen (Loenderveense plas West). De plas Terra Nova is troebel en bevat vegetatie-arm water.

2.1 Het gebied

Terra Nova is een ondiepe plas die is ontstaan door veenwinning. De plas is onderdeel van het Zuidelijke Vechtplassengebied en polder Loenderveen. Terra Nova bestaat uit twee delen: het zuidelijke landbouwgebied (leg akker) (10 ha) en

een noordelijk deel met een karakter van een open plas (70 ha). Het landbouwgebied valt onder de gemeente Stichtse Vecht, en de plas Terra Nova valt onder gemeente Wijde Meren. Het actuele grondgebruik van het landbouwgebied bestaat voornamelijk uit agrarisch/overig gras, loofbos/naaldbos en enige bebouwing. De plas Terra Nova is van belang voor vegetatie en voor moeras- en weidevogels.

Sinds 1988 is de plas omgeslagen naar troebel en vegetatie-arm water. Het resultaat hiervan is veel (blauw)algenbloei, troebel water en een slechte ontwikkeling van water- en moerasvegetatie.

2.2 Huidige watersysteem

Oppervlakte water komt Terra Nova (peilvak 67-2) in via de aflatstuw Lambertzkade van de Loenderveense Plas Oost (peilvak 67-3). Terra Nova kan water aflaten via stuw Terra Nova richting polder Loenderveen (peilvak 67-1). In polder Loenderveen wordt het water via Poldergemaal Loenderveen weggepompt richting de Vecht. In het peilvak van Terra Nova zijn nog enkele kunstwerken aanwezig (voornamelijk duikers). Langs de Vecht bevindt zich een hoogwatervoorziening. Het huidige peil in Terra Nova (peilvak 67-2) is een flexibel peil tussen -1.25 en -1.35 mNAP.

Als maatregel tegen de verslechtering van de plas is er reeds een hydrologische scheiding gemaakt tussen het zuidelijke en het noordelijke deel. Dat zijn dus nu de huidige peilvakken 67-1 en 67-2. Peilvak 67-1 heeft een vastpeil van -1.35mNAP, waardoor water alleen van Terra Nova naar de Loenderveense plas West kan stromen. Het doel van deze maatregel was om zo min mogelijk nutriëntenbelasting afkomstig van het legakkergebied in de open plas Terra Nova te krijgen.

Figuur 1 Watersysteemkaart polder Loenderveen. In rood de namen van de deelgebieden en relevante stuwen ter verduidelijking.

Figuur 2 Inrichting en verschillende peilgebieden in Terra Nova. Het paars gearceerde deel is het landbouwgebied.

3 De wijziging in het peilbesluit

Het landbouwgebied wordt afgekoppeld van de plas en komt bij peilvak 67-1 te horen, met een vast peil van -1.35 mNAP. De plas Terra Nova blijft in peilvak 67-2 met een flexpeil van -1.25 tot -1.35 mNAP. Hierdoor kan er alleen water van de plas naar het landbouwgebied stromen.

Om er voor te zorgen dat nutriëntrijk water uit het landbouwgebied niet meer in de plas Terra Nova terecht komt wordt de volgende wijziging voorgesteld: het agrarisch gebied zal afgekoppeld worden van de plas, en verbonden worden met het zuidelijke peilvak (67-1). Het peil in het landbouwgebied is nu een flexibel peil tussen -1.25 mNAP en -1.35 mNAP. Het peil in het agrarisch gebied zal in de nieuwe situatie een vast peil krijgen van -1.35 mNAP, en gaan horen bij peilvak 67-1. Met dit nieuwe peil in het landbouwgebied kan het water alleen van de Terra Nova plas naar het landbouwgebied stromen.

Om het peilbesluit te wijzigen moeten er in de toekomst enkele inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd. Er moet een duiker vergroot worden (KDU20663) en een verbinding gemaakt worden tussen peilvak 67-1 en 67-2. Deze inrichtingsmaatregelen zullen lopen via de vergunning eigen dienst¹.

Het peilbesluit treedt in werking nadat de kunstwerken en watergangen zijn gerealiseerd.

4 Effecten van de peilwijziging

4.1 Waterkwantiteit – voldoende water

De wijziging van het peilbesluit heeft geen invloed op het hydraulisch functioneren van het watersysteem (water aan- en afvoer) in polder Loenderveen en levert geen extra knelpunten op voor wateroverlast, zowel nu als in de toekomst.

Wateroverlast

Voor de wijziging van het peilbesluit zal het afvoerende oppervlak niet veranderen. Daarom hoeft het bestaande poldergemaal Loenderveen niet aangepast te worden. Daarnaast voldoet de peilbesluit wijziging aan de wateroverlastnorm, aangezien in het landbouwgebied het peil lager komt te liggen dan in de bestaande situatie. Er ontstaat dus meer waterberging in de nieuwe situatie. De nieuwe kunstwerken zullen gedimensioneerd worden naar de benodigde water aan- en afvoer.

Drooglegging

Hydrologisch onderzoek naar de wijziging geeft aan dat door het landbouwgebied te betrekken bij peilvak 67-1 met een vast peil van -1.35 mNAP het gebied vooral in de winter een grotere drooglegging zal hebben. De huidige mediane drooglegging van het landbouwgebied is 85 cm (zomer) en 75 cm (winter). In de nieuwe situatie zal de mediane drooglegging 85 cm (jaarrond) worden.

Ondergrond en grondgebruik

De ondergrond van het plangebied is beoordeeld aan de hand van de bodemkaart en boorprofielen (GeoTop, zie [Ondergrondmodellen | DINOloket](#)). Daaruit volgt dat het landbouwgebied overwegend uit klei bestaat, kenmerkend voor poldervaaggronden. Alleen langs de randen van de plas Terra Nova en langs de sloot (waar nieuwe peilgrens komt te lopen) komt lokaal op 1 meter onder maaiveld een veenlaag voor. Deze veenlagen horen bij de veenrijke drechtvaaggronden en blijven binnen het flexpeilgebied (plas Terra Nova). Het grondgebruik van het landbouwgebied is voornamelijk agrarisch gras.

De drooglegging in de nieuwe situatie is dus conform de nota peilbeheer die uit gaat van een indicatieve mediane drooglegging van 90 cm op grondsoort klei, grondgebruik grasland. Gezien de dikte van de kleilaag onder de landbouwpercelen, en het feit dat de veenstrook in het flexpeilgebied blijft, verwachten we geen noemenswaardige nadelige effecten op de ondergrond (zoals extra zetting, oxidatie, bodemdaling en daarmee gepaarde CO₂ uitstoot) door de peilbesluit wijziging.

4.2 Waterkwaliteit

De wijziging van het peilbesluit draagt bij aan een betere waterkwaliteit in het waterlichaam Terra Nova.

De wijziging van het peilbesluit is nodig voor het verbeteren van de waterkwaliteit en de ecologische toestand in het waterlichaam Terra Nova. Door het wijzigen van het peil (via wijziging peilbesluit) en het toepassen van de inrichtingsmaatregelen (via vergunning eigen dienst¹) kan er geen nutriëntrijk water van het landbouwgebied meer stromen naar de plas Terra Nova. Het afkoppelen van het landbouwgebied zal zorgen voor een reductie van 15-20% van de externe fosfor belasting op de plas

Terra Nova. Zie bijlage 'Vernieuwde water- en stoffenbalans incl. scenarioberekening door Witteveen en Bos' (E.E. van Deelen en T.R. Siegersma, 2024) voor verdere inhoudelijke onderbouwing.

Polder sloot systemen (zoals in het westelijk landbouwgebied, maar ook in peilvak 67-1) hebben relatief smalle wateren met aan beide zijden perceel grond. Dat betekent dat er per m² water meer land is dat nutriënten richting het water afgeeft (via erosie deeltjes, afspoeling en uitspoeling). Polder sloten kunnen een dergelijke hogere belasting aan. In de KRW systematiek wordt voor een M8 sloot een belasting tot 0,22 mg P/l als goed gezien, voor gebufferde kanalen (M3) is dit 0,15 mg P/l. De plas Terra Nova heeft naar verhouding minder land per m², een grotere strijklengte en verblijftijd. Dit type plas heeft volgens de KRW een goede toestand bij een belasting tot 0,09 mg P/l. De extra belasting vanuit het westelijk landbouwgebied is onwenselijk voor Terra Nova, omdat deze plas op dit moment al een te hoge fosfor belasting te verwerken heeft uit de waterbodem, en daarom ook in een algentoestand verkeerd. Als een waterlichaam moet herstellen uit een algentoestand, dan moet de fosfor belasting verder omlaag worden gebracht dan de belasting was bij omslag. Dit is ook de reden om het westelijk landbouwgebied af te koppelen van de plas Terra Nova.

De plas Terra Nova heeft wat betreft algenbloei ook grote invloed om liggende watersystemen (zoals in peilvak 67-1). Terra Nova is op dit moment al omgeslagen naar een algen toestand. Omdat de algen al in het water zijn gevormd, betekent dit dat als het water van Terra Nova naar een ander gebied stroomt, ook deze algen meekomen. Daarmee komen er algen in een gebied waar deze er op basis van fosfor belasting anders naar verwachting niet zouden zijn. Het herstellen van Terra Nova naar een heldere toestand zorgt er dus ook voor dat er geen algen meer naar de omliggende wateren worden getransporteerd. De verwachting is dat de algenbloei dan ook in de omliggende wateren stopt (zoals het westelijk landbouwgebied, maar ook in peilvak 67-1).

Metingen worden uitgevoerd om de toestand van de KRW-waterlichamen te monitoren en beoordelen. In polder Loenderveen worden er op twee locaties de waterkwaliteit te meten, in zowel peilvak 67-1 (meetlocatie LVE011) als peilvak 67-2 (meetlocatie LVE190). Deze meetlocaties zijn onderdeel van het vaste meetnet van waterschap AGV, en meten sinds 2013 deze waterlichamen.

4.3 Omgeving

De wijziging van het peilbesluit heeft invloed op de perceel eigenaren. Onderzoek dient gedaan te worden naar de effecten van de maatregelen op het Natura2000 gebied.

Perceel eigenaren van de landbouwpercelen

De afgelopen jaren is te zien dat het peil in het peilvak van het landbouwgebied/de plas Terra Nova vaak bij -1.25mNAP ligt, wat zou betekenen dat het peil in het landbouwgebied (wanneer afgekoppeld) dus wel lager komt te staan. Door het landbouwgebied te betrekken bij peilvak 67-1 met een vast peil van -1.35 mNAP zal het landbouwgebied vooral in de winter een grotere drooglegging hebben.

Door de wijziging in het peil zal de droogteschade licht toenemen. Daar staat tegenover dat de natschade in sterkere mate zal afnemen. De waterwijzer landbouw

gaat uit van een gemiddeld hoogste grondwaterstand en gemiddeld laagste grondwaterstand ten opzichte van maaiveld. Vanwege hoogteverschillen in het terrein zullen deze ten opzichte van het maaiveld van plek tot plek anders zijn. Gemiddeld neemt de droogteschade met 1% toe en de natschade met 5% af. Netto levert dit dus minder schade op.

Natura 2000

Het plangebied grenst aan het Natura2000 gebied 'Oostelijke Vechtplassen'. De voorgestelde wijziging in het peilbesluit maakt onderdeel uit van het vastgestelde Natura 2000-herstelmaatregelen, zoals opgenomen in het Natura 2000-beheerplan Oostelijke Vechtplassen 2022-2028. Het afkoppelen van het landbouwgebied is één van deze herstelmaatregelen en draagt daarmee bij aan het behalen van de instandhoudingsdoelen voor onder andere de habitattypen H3150 – Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden en H3140 Kranswieren.

Uit de ecologische beoordeling door het Natuurwetloket (T. Groenewegen, 2025) blijkt dat geen Natura 2000 habitat aanwezig is binnen het wijzigingsgebied en dat nabijgelegen kwetsbare habitattypen niet negatief worden beïnvloed door de peilbesluit wijziging. Na realisatie zijn uitsluitend positieve ecologische effecten te verwachten voor de omliggende Natura 2000 gebieden, doordat de maatregel bijdraagt aan vermindering van nutriëntenbelasting en verbetering van het hydrologisch systeem.

Er dient in het inrichtingsproject (buiten de wijziging peilbesluit) een zorgvuldig natuuronderzoek plaats te vinden waarin effecten van de inrichtingsmaatregelen in kaart worden gebracht. Wanneer negatieve effecten op beschermde soorten of gebieden optreden, dienen daarvoor mitigerende of compenserende maatregelen getroffen te worden en dienen daarvoor de juiste vergunning aangevraagd te worden.

5 Participatie

Participatie heeft plaatsgevonden onder het overkoepelende participatietraject voor KRW. De betrokken stakeholders worden tijdens de planvorming geïnformeerd en kunnen tijdens de inspraak periode hun zienswijze over de wijziging peilbesluit indienen.

Tijdens de planvorming is een analyse gemaakt van de betrokken stakeholders. Het niveau van participatie voor de wijziging peilbesluit is *informer*. Via de inspraakperiode kunnen belanghebbenden hun zienswijze over de wijziging peilbesluit indienen. Deze inspraak richt zich nadrukkelijk op de voorgestelde peilwijziging. Participatie vindt plaats conform de Verordening participatie, inspraak en elektronische bekendmaking AGV 2025. Een overkoepelend participatieplan KRW-projecten is vastgesteld op 20 maart 2025.

De inrichtingsmaatregelen die volgen uit de peilwijziging worden uitgevoerd op basis van een vergunning eigen dienst¹. Voor deze vergunning geldt een aparte participatie

¹ Met een vergunning eigen dienst bedoelen we de omgevingsvergunning voor een wateractiviteit die het waterschap voor eigen werken aanvraagt. Het gaat dan om het aanleggen of wijzigen van waterstaatswerken (zoals duikers, stuwen, kades, in- en uitlaten) en daarmee samenhangende wateractiviteiten. Afhankelijk van de

procedure. Belanghebbenden kunnen tijdens deze procedure een reactie indienen op de voorgenomen inrichting.

6 Bijlagen

Vernieuwde water- en stoffenbalans incl. scenarioberekening door Witteveen en Bos (E.E. van Deelen en T.R. Siegersma, 2024)

Ecologische onderbouwing afkoppelen Terra Nova (T. Groenewegen, 2025)

werkzaamheden kunnen aanvullende toestemmingen nodig zijn. In het geval van deze wijziging gaat het om een reguliere procedure waarbij er geen ontwerpvergunning is en er geen zienswijzen ingediend kunnen worden. Na publicatie van het besluit staat bezwaar (en vervolgens beroep) open. De beoordeling vindt plaats aan de hand van de waterschapsverordening ([Waterschapsverordening Amstel, Gooi en Vecht | Lokale wet- en regelgeving](#)), beleidsregels ([Beleidsregels voor de Waterschapsverordening van Waterschap Amstel, Gooi en Vecht | Lokale wet- en regelgeving](#)) en de legger ([Legger | Waterschap AGV](#)). Onder andere waterveiligheid, het doelmatig en veilig functioneren van het watersysteem, waterkwaliteit/ecologie, beheer en onderhoud en omgevingsbelangen worden meegewogen in deze beoordeling. Een uitgebreide toelichting van de 'vergunning eigen dienst' staat op het Informatiepunt Leefomgeving (IPL0): [Waterstaatswerk aanleggen of wijzigen | Informatiepunt Leefomgeving](#)